

Inspiromat ke tvorbě doporučení u nadaných dětí, žáků a studentů

(aktualizace ke dni 22. 10. 2021)

Úvodem

Tento materiál vytvořený zejména ve spolupráci NÚV s krajskými koordinátory péče o nadané z PPP je primárně určený odborným pracovníkům PPP, resp. ŠPZ a obsahuje převážně různá konkrétní doporučení k vzdělávání (a výchově) nadaných setříděná do těchto hlavních oblastí:

- metody výuky,
- úpravy obsahu vzdělávání včetně výstupů,
- organizace výuky,
- hodnocení,
- pomůcky,
- další doplňující informace.

Kromě toho jsme do Inspiromatu zařadili také některé doplňující informace, které se již přímo nevztahují k formulaci doporučení, ale s nimiž by pracovníci ŠPZ přesto měli být aspoň rámcově seznámeni. Týká se to zejména školního vzdělávacího programu (dále jen ŠVP).

U publikací, na které v textu odkazujeme, zpravidla doplňkově uvádíme i hypertextový odkaz na jejich katalogizační záznam v souborném katalogu ČR spravovaném Národní knihovnou ČR, protože ten většinou obsahuje i hypertextový odkaz na obsah publikace nebo alespoň její anotaci. Součástí tohoto katalogizačního záznamu je rovněž výčet knihoven, které mají danou publikaci ve svém fondu.

Vodítka pro tvorbu a náplň ŠVP z hlediska podpory nadání

Cílem níže uvedených poznámek je stručně popsat, jak lze vytvořit kvalitně zpracovaný ŠVP jakožto východisko pro adekvátní podporu rozvoje nadání na 1. stupni podpůrných opatření i na stupních vyšších, realizovaných na základě doporučení ŠPZ. Kvalita rozpracování tematiky vzdělávání nadaných v ŠVP totiž podstatným způsobem ovlivňuje obsah a rozsah podpory nadání a (mimořádně) nadaných dětí a žáků v konkrétní škole.¹

1) ŠVP by měl být výsledkem **kolektivní práce**. Na škole, kde se takto ŠVP vytvářel a inovoval, je velká pravděpodobnost, že si učitelé budou vědomi své role při podpoře nadaných a mimořádně nadaných dětí a žáků.

2) V ŠVP *základní školy* v části Charakteristika ŠVP je nutné upravit text, který popisuje **zabezpečení vzdělávání žáků nadaných a mimořádně nadaných** v těchto bodech:

a. Podobně jako u žáků se ŠVP jde o **popis pravidel a průběhu tvorby, realizace a vyhodnocení PLPP a IVP** mimořádně nadaného žáka.

Příklad: Individuální vzdělávací plán mimořádně nadaného žáka sestavuje třídní učitel ve spolupráci s učiteli vyučovacích předmětů, ve kterých se projevuje mimořádné nadání žáka, s výchovným poradcem a školským poradenským zařízením. IVP mimořádně nadaného žáka má písemnou podobu a při jeho sestavování spolupracuje třídní učitel s rodiči mimořádně nadaného žáka. Při sestavování IVP vycházíme z obsahu IVP stanoveného v § 28 vyhlášky č. 27/2016 Sb. Práce na sestavení IVP jsou zahájeny okamžitě po obdržení doporučení školského poradenského zařízení. IVP je sestaven nejpozději do jednoho měsíce od obdržení doporučení školského poradenského zařízení. Součástí IVP je termín vyhodnocení naplňování IVP a může též

¹ Níže uvedené texty jsou zpracovány s využitím obsahů článků týkajících se úprav ŠVP v předškolním a základním vzdělávání (PV/ZV) zveřejněných na metodickém portálu RVP – viz <https://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=11987> (PV) a <https://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=10465> (ZV).

obsahovat i termín průběžného hodnocení IVP, je-li to účelné. IVP může být zpracován i pro kratší období, než je školní rok. IVP může být doplňován a upravován v průběhu školního roku.

Výchovný poradce zajistí písemný informovaný souhlas zákonného zástupce žáka, bez kterého nemůže být IVP prováděn. Výchovný poradce po podpisu IVP zákonným zástupcem žáka a získání písemného informovaného souhlasu zákonného zástupce žáka předá informace o zahájení poskytování podpurných opatření podle IVP zástupci ředitele školy, který je zaznamená do školní matriky.

b. Dále v tomto textu lze uvést:

i. **zodpovědné osoby** a jejich role v systému péče o nadané a mimořádně nadané žáky;

Příklad: Školní poradenské pracoviště naší školy je tvořeno výchovným poradcem, který zároveň koordinuje jeho činnost, dále školními speciálními pedagogy a školním psychologem, který na naší škole pracuje dva dny v týdnu. Péče o nadané a mimořádně nadané žáky je koordinována školním speciálním pedagogem.

ii. **pravidla pro zapojení dalších subjektů** do systému péče o nadané a mimořádně nadané žáky školy (zájmové organizace, vzdělávací instituce, sponzoři atd.);

Příklad: Při vzdělávání nadaných či mimořádně nadaných žáků naše škola spolupracuje s Mensou ČR a Pedagogickou fakultou UK Praha. Pracovníci obou institucí poskytují konzultace podle potřeby. Pedagogové naší školy se vzdělávají v této problematice v rámci jejich DVPP.

c. **specifikace provádění podpurných opatření** a úprav vzdělávacího procesu nadaných a mimořádně nadaných žáků, jakými jsou například:

i. předčasný nástup dítěte ke školní docházce;

ii. vzdělávání skupiny mimořádně nadaných žáků v jednom či více vyučovacích předmětech;

iii. specializované třídy pro vzdělávání mimořádně nadaných žáků;

iv. účast žáka na výuce jednoho nebo více vyučovacích předmětů ve vyšších ročnících školy nebo v jiné škole;

v. občasné (dočasné) vytváření skupin pro vybrané předměty s otevřenou možností volby na straně žáka;

vi. obohacování vzdělávacího obsahu; vii. zadávání specifických úkolů, projektů; viii. příprava a účast

na soutěžích včetně celostátních a mezinárodních kol; ix. nabídka volitelných vyučovacích předmětů, nepovinných předmětů a zájmových aktivit; x. zajištění prostoru a bezpečí žáka pro jeho samostudium v průběhu školního vyučování.

3) V ŠVP *předškolního vzdělávání* v části Charakteristika vzdělávacího programu je nutné upravit text, který popisuje **zabezpečení vzdělávání dětí nadaných a mimořádně nadaných**:

Zcela nově popište **pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocení plánu pedagogické podpory (PLPP) a individuálního vzdělávacího plánu (IVP)** nadaného dítěte nebo mimořádně nadaného dítěte. Příklady:

- *Při vzdělávání dětí v naší mateřské škole vytváříme v rámci integrovaných bloků podmínky, které stimulují vzdělávací potenciál všech dětí v různých oblastech. S ohledem na individuální možnosti dětí jsou jim v rámci pestré nabídky aktivit předkládány činnosti, které umožňují tento potenciál projevit a v co největší míře využít. Nečekáme na potvrzení a identifikaci nadání, či mimořádného nadání, podporujeme všechny projevy a známky nadání. Dětem, které projevují známky nadání, věnujeme zvýšenou pozornost zaměřenou na to, aby se projevy nadání dětí v rozmanitých oblastech činnosti smysluplně uplatnily a s ohledem na individuální možnosti dětí dále rozvíjely. V případě, že se jedná o velmi výrazné projevy nadání, zejména v situacích vyžadujících značnou spolupráci a koordinaci s rodiči dětí, zpracováváme PLPP.*
- *Pokud se u dítěte projeví mimořádné nadání v jedné nebo více oblastech, doporučíme rodičům dítěte vyšetření ve školském poradenském zařízení. Do doby, než vyšetření proběhne a škole je školským poradenským zařízením doručeno doporučení ke vzdělávání dítěte, postupujeme při vzdělávání takového dítěte zpravidla podle PLPP. Pokud školské poradenské zařízení identifikuje mimořádné nadání dítěte a doporučí vypracování individuálního vzdělávacího plánu, postupujeme při jeho zpracování, realizaci a vyhodnocování v úzké spolupráci s rodiči dítěte a školským poradenským zařízením.*

4) V charakteristikách **vyučovacích předmětů** by byla užitečná zmínka o tom, že učitelé v případě nadaných a mimořádně nadaných žáků nabízejí těmto žákům učivo, kterým vzdělávací obsah přiměřeně rozšiřují nebo prohlubují v souladu se vzdělávacími potřebami těchto žáků.

5) Podpora nadání a podpora nadaných a mimořádně nadaných žáků, včetně stimulace nadání u všech žáků by měla/mohla být velmi účinnou **společnou výchovnou a vzdělávací strategií** jak na úrovni školy (v charakteristice ŠVP), tak na úrovni jednotlivých vyučovacích předmětů (v osnovách vyučovacích předmětů).

6) U **průřezových témat** by byla velmi užitečná poznámka připomínající, že právě jednotlivá témata tematických okruhů průřezových témat mohou představovat kvalitní a relevantní náměty na rozšiřování a prohlubování učiva nadaných a mimořádně nadaných žáků. Některá témata přímo vybízejí k projektovému zpracování.

7) V kapitole ŠVP věnované **hodnocení žáků** by bylo velmi žádoucí věnovat její část specifickým hodnocení nadaných a mimořádně nadaných žáků, zejména různým způsobům formativního hodnocení, sebehodnocení, práce s portfolii, využíváním kriteriálního hodnocení apod.

Podrobnější metodické komentáře ke kapitole RVP ZV týkající se vzdělávání nadaných a mimořádně nadaných žáků naleznete v [Průvodci upraveným RVP ZV](#).

Zohlednění adresáta a míry potřebnosti daného opatření ve formulaci konkrétních doporučení

Při formulaci konkrétních doporučení je třeba vycházet z toho, komu je doporučení adresováno, a dále se řídit tím, nakolik je opatření uvedené v doporučení důležité, resp. zda ho považujeme za nezbytné. Z toho pak vyplývá vhodná forma sdělení – viz k tomu např. tyto varianty: dělejte – využívejte – vyhledávejte – pro práci/inspiraci doporučujeme využít – lze – je možné – se osvědčují...

Metody výuky

Volba metod a forem výuky jako kompetence učitele

V § 22a školského zákona (Práva pedagogických pracovníků) se uvádí: *Pedagogičtí pracovníci mají při výkonu své pedagogické činnosti právo [...] c) na využívání metod, forem a prostředků dle vlastního uvážení v souladu se zásadami a cíli vzdělávání při přímé vyučovací, výchovné, speciálně pedagogické a pedagogicko-psychologické činnosti.* Toto vymezení je poměrně nové (platné od 1. 9. 2017) a vyjadřuje vůli zákonodárce jasně a nezpochybnitelně vymezit volbu metod, forem a prostředků jako odbornou kompetenci pedagogických pracovníků.

Vlastní volba vhodných metod a forem výuky by se měla odvíjet od vzdělávacích cílů. Běžné teoretické dělení metod a forem výuky je tak pro praxi pouze informací, která nepomáhá při rozhodování o jejich efektivním uplatnění v konkrétní výukové situaci třídy, skupiny nebo konkrétního žáka. Efektivní využívání svrchovanosti pedagoga při volbě metod a forem výuky může nastat pouze tehdy, pokud si je učitel vědom cíle konkrétního tematického celku, vyučovací hodiny a v jejím rámci výukové aktivity. „Co mají žáci/žák v tuto chvíli dělat a proč? K čemu výuka směřuje? Co se touto činností mají mí žáci/tento žák naučit? Na jaké úrovni mentálních operací je tento cíl?“ Pokud má učitel zodpovězeny tyto otázky a zároveň disponuje dostatečnou metodickou výbavou, je schopen rozhodnout, kterou z metod nebo forem pro dosažení tohoto dílčího cíle zvolí a tím definuje výukovou aktivitu z hlediska jejího konkrétního průběhu. Pro každou úroveň mentálních operací existuje skupina metod, která je pro jejich rozvoj vhodná. Rozhraní mezi těmito skupinami není zcela ostré, ale zkušený učitel ví, které metody jsou vhodnější pro rozvoj znalostí a které naopak pro rozvoj tvořivosti.

Neexistují moderní a nemoderní výukové metody, jsou jen metody vhodně či nevhodně (efektivně/neefektivně) využívané ve výuce. V této souvislosti odkazujeme na článek Anny Doubkové a Karla

Tomka [Duhové metody](#) zveřejněný na metodickém portálu [rvp.cz](#). K dispozici je i [Sborník výukových metod](#) publikovaný tamtéž a záznam webináře [Spektrum vzdělávacích metod](#) lektorovaný týmiž autory.

Vybrané dílčí informace k metodám výuky

Teoretické dělení výukových metod:

- *tradiční*: metody slovní (monologické a dialogické), metody názorně demonstrační (předvádění a pozorování, práce s obrazem, instruktáž), metody dovednostně praktické,
- *inovativní*: diskusní, situační, inscenační, didaktická hra, metody heuristické, řešení problémů, individualizovaná forma, samostatná práce žáků, skupinová výuka, diferencované vyučování, projektová výuka, integrovaná tematická výuka, týmové vyučování, výuka dramatem, metody kritického myšlení.

Obecně k vhodným učebním strategiím při vzdělávání nadaných žáků viz např.

www.nadanedeti.cz/odborne-zdroje-clanky-strategie-vzdelavani.

Doporučená literatura:

CIHELKOVÁ, Jana. *Nadané dítě ve škole: náměty do výuky pro celou třídu*. Vydání první. Praha: Portál, 2017. 124 stran. ISBN 978-80-262-1248-5.

https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=007533280&local_base=SKC

ČAPEK, Robert. *Moderní didaktika: lexikon výukových a hodnotících metod*. Vydání 1. Praha: Grada, 2015. 604 stran, 16 nečíslovaných stran obrazových příloh. Pedagogika. ISBN 978-80-247-3450-7.

https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=006767640&local_base=SKC

ZORMANOVÁ, Lucie. *Výukové metody v pedagogice: tradiční a inovativní metody, transmisivní a konstruktivistické pojetí výuky, klasifikace výukových metod*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2012. 155 s. Pedagogika. ISBN 978-80-247-4100-0.

https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=005230128&local_base=SKC

Obecnější metodická doporučení pro práci s nadanými / vývojově akcelerovanými dětmi v MŠ

- Využívejte neautoritativní komunikace – nadané děti jsou na způsob komunikace citlivé, obtížně se přizpůsobují autoritativnímu jednání a chování.
- Respektujte specifika činnosti dítěte – dítě je často plně zaujato jinou činností, než které se věnují ostatní děti. Nechce přerušit činnost, kterou právě vykonává, nachází stále nové podněty, detaily.
- Provádějte společné hodnocení činností – rozvíjí komunikační dovednosti a respektování názoru ostatních.
- Volte komplexnější úkoly, které cílí a rozvíjejí více oblastí osobnosti.
- Respektujte případné nerovnoměrnosti ve vývoji (a specifika vývoje nadaného) dítěte – např. práci na náročnějších úkolech není vhodné podmiňovat bezchybným osvojením základních dovedností.
- Vedte dítě ke vnímání a poznávání vlastních emocí i emocí ostatních dětí a k práci s nimi (vyrovnávání se s vlastními emocemi včetně efektivního zvládnutí negativních emocí a adekvátní reakování na emoce ostatních).

Doporučená literatura k práci s emocemi:

ČERNÝ, Vojtěch a GROFOVÁ, Kateřina. *Děti a emoce: učíme děti vnímat, poznávat a pracovat se svými pocity*. 3. vydání. Brno: Edika, 2020. 160 stran. ISBN 978-80-266-1558-3.

https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=008897575&local_base=SKC

DOSTÁLOVÁ, Michaela et al. *Pája a bleší cirkus: emušáci*. Vydání: první. Praha: Scio, 2019. 125 stran. ISBN 978-80-7430-180-3. https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=008516563&local_base=SKC

DOSTÁLOVÁ, Michaela, JANČIOVÁ, Sylvia a VLČKOVÁ, Helena. *Ferda a jeho mouchy: emušáci*. Vydání: druhé. Praha: Scio, 2017. 137 stran. ISBN 978-80-7430-113-1.

https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=007702233&local_base=SKC

DOSTÁLOVÁ, Michaela, JANČIOVÁ, Sylvia a VLČKOVÁ, Helena. *Ferda v tom zase lítá: emušáci*. Vydání první. Praha: Scio, 2015. 171 stran. ISBN 978-80-7430-156-8.

https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=006840442&local_base=SKC

www.empatikarty.cz – příběhové karty pro rozvoj všímavosti a porozumění

Další doporučená literatura pro oblast podpory nadaných předškoláků:

FOŘTÍKOVÁ, Jitka. *Rozvoj rozumových schopností u dětí v MŠ: pracovní listy pro předškolní děti*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2014. 61 s. ISBN 978-80-262-0717-7.

https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=006393928&local_base=SKC

KRUPOVÁ, Dagmar a ROCHOVSKÁ, Ivana. *Vědci v mateřské škole 2: aktivity pro malé badatele*. Překlad Tereza Hubáčková. Vydání první. Praha: Portál, 2018. 135 stran. ISBN 978-80-262-1391-8.

https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=007862722&local_base=SKC

článek z webu Předškoláci: https://www.predskolaci.cz/rozvijeni-potencialu-nadanych-predskolnich-deti/11549#google_vignette

rodičovské sdílení různých materiálů pro rozvoj předškolních dětí: www.eschovka.cz

materiály pro předškoláky na metodickém portálu rvp: <https://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=15867>

celoroční soutěž Pohár vědy (úkoly na každý měsíc, i archiv úkolů z minulých let):

<http://www.poharvedy.eu/>

Diferencovaná výuka (úkoly a testy s odstupňovanou náročností)

- Diferencujte ve třídě jednotlivé aktivity a umožněte žákovi výběr náročnější nebo snazší verze.
- Nabízejte žákovi pracovní úlohy rozdělené na 3 úrovně/části dle obtížnosti (metoda „MMM“ = „musí – měl by – mohl by“).
- Nabízejte žákovi v oblastech jeho nadání přiměřeně náročnější učební texty a cvičení včetně odborné literatury.
- Umožněte žákovi využívat v rámci diferencované výuky a obohacování ICT a online dostupné výukové materiály.
- Již připravené učební materiály pro diferencovanou výuku lze zakoupit např. na www.edupraxe.cz/index.php/materialy-podle-predmetu.

Integrovaná tematická výuka

- Umožněte žákovi intenzivně a do hloubky se zabývat určitým tématem z různých úhlů pohledu a v souvislostech. Integrovaná tematická výuka mu dává příležitost k rozvoji různých typů inteligence na různých úrovních.

Doporučená literatura k tomuto tématu:

KOVALIK, Susan a OLSEN, Karen D. *Integrovaná tematická výuka: model*. Překlad Jana Nováčková. Kroměříž: Spirála, 1995. 304 s. ISBN 80-901873-0-7.

https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=004122455&local_base=SKC

Podpora samostatné (a individualizované) práce

- Učte žáka samostatně a kriticky pracovat s informacemi (hledání zdrojů, orientace v nich, analýza a syntéza dat včetně dovednosti klást dobré otázky, vyvozování vlastních závěrů, formulace výstupů a jejich obhajoba).
- Podporujte žáka v práci s doplňkovými zdroji a poskytněte mu informace o dalších informačních zdrojích (monografie, sborníky, odborné časopisy, specializované internetové stránky, on-line encyklopedie, apod.).
- Umožněte žákovi používat alternativní učebnice, vlastní knihy, encyklopedie a pracovat s odbornými texty.
- Zařazujte prvky otevřeného učení/vyučování – viz k tomu např. www.otevrene-vyucovani.cz.
- Umožněte žákovi vypracování referátů a prezentací z oblasti zájmu dle jeho vlastního výběru.
- Místo prodlouženého opakování zadejte žákovi individuální práci zohledňující jak jeho zájmové zaměření, tak i skutečnost, že určitá míra rutiny je rovněž potřebná – např. k dostatečnému upevnění daného učiva a k zautomatizování některých dílčích postupů (osvojení rutinních postupů je také nezbytnou součástí vědecké práce).
- K potřebné individualizaci vzdělávání žáka můžete využít i excelentní úroveň očekávaných výstupů a k nim přiřazených vzorových úloh obsažených v metodických komentářích ke standardům pro základní vzdělávání. Tyto standardy se týkají i nižšího stupně víceletých gymnázií a jsou dostupné ze stránky www.nuv.cz/t/metodicke-komentare.

Projektové vyučování a samostudium

- Zapojte žáka do různých projektů (individuálních/skupinových, krátkodobých i dlouhodobých) – nabídněte mu několik různých témat, ze kterých si může vybrat.
- Poskytněte žákovi konzultace/metodické vedení ke zpracování zvoleného projektu.
- Umožněte žákovi prezentaci výsledků projektu/samostudia (formou referátu, počítačové prezentace, alba, příručky, modelu, plakátu apod.).
- V rámci domácí přípravy na školu doporučujeme rozvíjet matematické, strategické a další dovednosti žáka i pomocí her (např. hry pro jednoho od firmy Smart Games, sudoku, dáma, šachy atp.).
- Pro samostatné vzdělávání nadaných v matematice, fyzice a chemii doporučujeme web Isibalo (<https://isibalo.com>). Najdou na něm přehledně zpracovaná a vysvětlená různá témata z těchto oborů.

Rozvoj kritického myšlení a tvořivosti

- Hojně využívejte přístupy a metody kritického myšlení (E-U-R, INSERT, brainstorming, brainwriting, myšlenkové mapy, volné psaní, podvojný deník, klíčová slova, pětilístek, kostka, V-Ch-D, inspirace z obrázku a další).
- Zadávejte žákovi divergentní úlohy a úlohy podněcující k přemýšlení, statické činnosti kombinujte s pohybovými aktivitami.
- Při komunikaci s žákem preferujte formu věcné diskuse, logicky mu zdůvodněte Vaše požadavky.

- Rozvíjejte u žáka schopnost argumentace (výběr adekvátních argumentů, zaujetí postoje k problematice apod.) včetně rozvoje argumentačních a prezentačních dovedností.
- Akceptujte u žáka i jiné (nestandardní) způsoby řešení problému a jiná řešení (jiné interpretace) problému, pokud efektivně vedou k vytčenému cíli.
- Zahrnujte do výuky jak prvky zkušenostního učení, tak abstraktní úlohy.
- Stimulujte procesy objevování a vyhledávání dalších souvislostí a vazeb, které dané téma nabízí.
- Využívejte práci s textem, jazykové hry a tvořivé psaní.
- Volte takové metody, které budou rozvíjet nejen žákovy znalosti a dovednosti, ale také jeho schopnost získané poznatky kriticky analyzovat, zhodnotit a dále aplikovat.
- Kombinujte výukové metody tak, aby docházelo k rozvoji všech úrovní myšlenkových operací dle Bloomovy taxonomie. (Respektujte návaznost jednotlivých úrovní a žákovi nabízejte výukové aktivity směřující k rozvoji vyšších mentálních úrovní za předpokladu dostatečného rozvoje úrovní předchozích – zóna nejbližšího rozvoje.)
- Využívejte metody kooperativní výuky, které rozvíjejí komunikační a sociální dovednosti a posilují samostatnost v rozhodování.
- V rozumné míře podporujte i vrstevnické učení – pokud je nadaný žák s prací hotov, může pomoci spolužákovi, který potřebuje opakované vysvětlení nebo dopomoc, nadaný žák tím opakuje látku aktivním způsobem a zároveň také procvičuje svoje prezentační dovednosti.

Problémové vyučování

- Spíše než metody vysvětlující upřednostňujte objevující a vícepodnětné metody (problémové úlohy, úlohy s nejednoznačným zadáním, učení se na výjimkách z pravidel, apod.), které podporují tvořivé a abstraktní myšlení.
- Předkládejte žákovi problémové situace a náměty, úlohy s nejednoznačným nebo částečným zadáním i další úlohy vyžadující divergentní myšlení. Oceňujte různé varianty řešení.
- Zadávejte žákovi takové úlohy, u kterých nevystačí s osvojenými algoritmy a je tak nucen hledat nové cesty k vyřešení úkolu.

Podpora experimentování a pozorování různých jevů, badatelské práce

- Zapojte žáka do různých badatelských aktivit – mohou to být např. badatelské úkoly typu zkoumání, měření, studia odborných zdrojů apod., úlohy vycházející z kritického myšlení a různé projektové práce.

Podpora rozvoje a osvojení metakognitivních strategií učení a nalezení efektivního učebního stylu

- Seznamte žáky s učebními styly a vedte je k tomu, aby si pro sebe hledali ty nejefektivnější.
- Podpořte žáka v práci s informacemi v různých modalitách (např. text, obrazový materiál, tabulky nebo multimediální obsahy), napomůžete mu tím s osvojováním jeho vlastního efektivního učebního stylu.
- Podporujte a dále rozvíjejte preferované učební styly žáka.
- Vedte žáka k verbalizaci (slovní komentář) / vizualizaci (schéma) pracovního postupu (rozkrokování úkolu s vyžitím preferovaného smyslového kanálu – sluchový/zrakový).
- K zajištění vzdělávacích potřeb dítěte spojených s akcelerací jeho kognitivního vývoje rozvíjejte i jeho schopnost pracovat samostatně (v učebním koutku) na jiném úkolu (např. z řady Logico Piccolo).

- V případě potíží dítěte se samostatnou prací na zadaném či zvoleném úkolu mu ho rozdělte (pomozte rozdělit) na postupné dílčí kroky, a jejich plnění podpořte průběžnou zpětnou vazbou.

Doporučená literatura:

HANSEN ČECHOVÁ, Barbara, SEIFERT, Matěj a VEDRALOVÁ, Andrea. *Nápadník pro výuku dle učebních stylů*. Vyd. 1. Praha: www.scio.cz, [2011]. 183 s. ISBN 978-80-7430-059-2.

https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=005105113&local_base=SKC

Dostupné i v elektronické verzi:

https://www.scio.cz/download/skoly/Zdarma_materialy/Napadnik_pro_vyuku_dle_ucebnych_stylu.pdf

Práce s myšlenkovými mapami (i při ověřování znalostí)

- Povzbudíte žáky k vytváření a využívání myšlenkových map – myšlenková mapa (pro záznam jakéhokoli textu z kteréhokoli oboru) umožňuje zaznamenávat nejen základní informace, ale i vztahy mezi nimi. Také několik postupně vypracovaných map lze mezi sebou propojovat pomocí odkazů a vytvářet tak komplexní obraz o tématu a mezioborových vztazích. (Myšlenkové mapy lze použít i jako test. V tomto případě žáci dostávají neúplné myšlenkové mapy a doplňují chybějící údaje – tzv. „slepá místa“.)

Doporučená literatura:

BUZAN, Tony. *Mentální mapování*. Překlad Jiří Foltýn. Vyd. 2. Praha: Portál, 2014. 165 s. ISBN 978-80-262-0520-3. https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=006381672&local_base=SKC

BUZAN, Tony a BUZAN, Barry. *Myšlenkové mapy: probudte svou kreativitu, zlepšete svou paměť, změňte svůj život*. Překlad Michal Kašpárek. 2. vyd. Brno: BizBooks, 2012. 210 s. ISBN 978-80-265-0030-8.

https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=005409998&local_base=SKC

BUZAN, Tony a ABBOTT, Susanna. *Myšlenkové mapy pro děti: využijte svou paměť a koncentraci na maximum*. Překlad Helena Haraštová. 1. vydání. Brno: BizBooks, 2015. 127 stran. ISBN 978-80-265-0434-4. https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=006802640&local_base=SKC

BUZAN, Tony a WOOD, Jo Godfrey. *Myšlenkové mapy pro děti: efektivní učení*. 1. vyd. Brno: BizBooks, 2014. vi, 121 s. ISBN 978-80-265-0263-0.

https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=006339366&local_base=SKC

BUZAN, Tony. *Myšlenkové mapy pro děti: rychlá cesta k úspěchu nejen ve škole*. 1. vyd. Brno: BizBooks, 2013. ix, 120 s. ISBN 978-80-265-0121-3.

https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=005858013&local_base=SKC

Práce s chybou (viz k tomu též níže sub Hodnocení)

- Věnujte pozornost žákovi postoji k chybě jako součásti procesu učení i tvorby a vedte jej k tomu, že jen některých chyb (např. spojeným s ohrožením zdraví a života) je nutné se vyvarovat – ty ostatní nás posouvají dál. Rozpoznání a rozbor chyb je důležitou a často i nezbytnou součástí procesu učení včetně vědecké práce – například při identifikaci problému a následném hledání možností a způsobů jeho řešení.
- Inspirativní článek pro práci s chybou najdete na www.raabe.cz/magazin/jak-ve-skole-pracovat-s-chybou/magazin
- Abyste oslabila žákovy tendence k perfekcionismu, učeťe ho, že chybovat je lidské a jeho cílem by tak nemělo být podávat pořád bezchybný výkon, ale i odvážit se riskovat, byť se to třeba hned nepovede – řadu věcí se nelze naučit jinak než postupně.

- Ke zmírňování žákovy perfekcionismu můžete využít rovněž informace o tom, kolik vynálezů a nových věcí vzniklo díky omylu: <http://g.cz/8-vynalezu-kttere-vznikly-nahodou-nebo-omylem/#>, <http://g.cz/3-zasadni-objevy-mediciny-k-nimz-doslo-uplnou-nahodou/>

Doporučení ohledně metod výuky a další podpory žáka v rámci pedagogické intervence

(1. stupeň PO, společná práce učitele s žákem/žáky – dle potřeby pro ni můžete doporučit kteroukoli z metod uvedených v oddílu Metody výuky)

- Pokud jde o využití PI k nastavení a ověření vhodných výukových metod pro práci s žákem, doporučujeme zaměřit se zejména na:
 - úpravu pedagogických strategií,
 - úpravu způsobu zadávání učebních úkolů,
 - úpravu způsobu zadávání úloh určených k hodnocení,
 - přípravu komplexnějších úkolů do běžné výuky a/nebo pro samostatnou práci.
- Využijte PI k tomu, abyste žákovi poskytli prostor klást (ústně/písemně) otázky, které ho (ve výuce) k probíraným tématům napadaly.
- Pomozte žákovi s vyhledáváním dalších učebních zdrojů; seznamujte ho s různými typy informačních zdrojů (odborná literatura, internetové zdroje...).
- Využijte PI k práci s obtížností a jejím zvyšováním do úrovně, kterou žák zvládne.
- V rámci PI pomozte žákovi s projekty, kterým se věnuje (dle potřeby od fáze výběru projektu až po fázi zhodnocení projektu).
- Využívejte během PI různorodých učebních materiálů, podporujte u žáka častou sebereflexi,...
- Zaměřte se při PI na další činnosti rozvíjející nadání / kompenzující žákovy oslabené oblasti, aby v nich dosáhl alespoň minimální úrovně stanovených cílů.

Didaktické hry

VODIČKA, Jan et al. *Škola deskovou hrou: matematika a logika*. 1. vydání. Praha: Česká pedagogická komora, 2016. 52 stran. ISBN 978-80-906494-1-5.

https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=007336165&local_base=SKC

... [počítáme s doplňováním dalších vhodných titulů]

Jiné

- Pokud žák již danou látku ovládá, omezte její opakování a vyhýbejte se zadávání rutinních úkolů. Doporučujeme uvážlivě volit kombinaci úloh kreativních, které stimulují rozvoj vyšších mentálních funkcí, a tzv. „drilovacích“, mechanických, které mohou podporovat rozvoj vytrvalosti, uplatňování principu zpětné kontroly a dalších pracovních charakteristik důležitých pro další studium na VŠ či profesní uplatnění apod.
- Využívejte projektovou práci a badatelské úlohy.

Úpravy obsahu vzdělávání včetně výstupů

Obecná doporučení

- Vycházejte z aktuální pedagogické diagnostiky.
- Stimulujte u žáka procesy objevování a vyhledávání dalších souvislostí.

- Za předpokladu spolehlivého zvládnutí základního učiva, automatizace základních dovedností, apod. doporučujeme prohlubovat, rozšiřovat a obohacovat žákovi vzdělávací obsah o další témata/informace v souladu s jeho motivací, schopnostmi, znalostmi a dovednostmi.
- Neusilujte o přílišnou akceleraci vzdělávacího postupu, například formou zařazování učiva vyšších ročníků.
- V případě účasti žáka v SOČ či obdobných soutěžích a projektech je vhodné zahrnout do IVP i učivo týkající se dané soutěže/projektu, i když přesahuje výstupy ŠVP.
- Výstupy ze vzdělávání respektují možnosti žáka vzdělávat se, při snaze dosahovat odpovídajících výstupů, pro žáka maximálních.
- Využívejte obohacené výstupy ŠVP nad základní rámec učiva daného postupového ročníku a rozšiřující učivo.

Úpravy v rámci 1. stupně PO

- Doporučujeme cílenou individualizaci, při přípravě konkrétních úkolů zohledňujte kritérium jejich podnětnosti z hlediska dalšího rozvoje nadání žáka a harmonizace jeho celkového vývoje.
- Zaměřte se na oblasti, které žáka zajímají, a vykazuje v nich vysokou úroveň schopností.
- Vhodná je intenzivnější práce s dovednostmi žáka získanými mimo školu (např. v neformálním vzdělávání, při volnočasových aktivitách nebo získáváním funkčních dovedností od rodičů či prarodičů – např. řemeslo, chovatelství, umělecká činnost atp.).
- Dbejte na uvádění učebních témat do souvislostí.
- Zařazujte rozšiřující učivo.
- Cíleně pracujte s obtížností a jejím zvyšováním do úrovně, kterou žák zvládne (včetně prohlubování učiva).
- Zařazujte i další činnosti rozvíjející nadání / kompenzující oslabené oblasti tak, aby v nich nadaný žák dosáhl alespoň minimální úrovně stanovených cílů (v rámci pedagogické intervence).

Úpravy v rámci 2. stupně PO

- Obohacení dílčích výstupů školního vzdělávacího programu nad rámec učiva vyučovacích předmětů a oblastí školního vzdělávacího programu; tyto úpravy výstupů stanovených v ŠVP mají charakter modifikace – nejedná se o tvorbu výstupů nových, dalších. Modifikace výstupu spočívá v tom, že v něm obsažená mentální úroveň se aplikuje na jiný obsah (například místo převyprávění obsahu pohádky může žák převyprávět obsah encyklopedického hesla). Upravuje se tedy obsah, aniž by se změnila náročnost mentálních operací.

Úpravy v rámci 3. stupně PO

- Doporučujeme celkovou /díličí akceleraci vzdělávání...
- Obohacení nad rámec výstupů ŠVP – jak zvyšování úrovně mentálních operací, které jsou v ŠVP daným výstupem popsány, tak zařazení dalších výstupů, které v ŠVP obsaženy nejsou. Mentální náročnost těchto dalších výstupů a jejich obsahové zaměření by měly být v souladu s charakterem nadání žáka a s jeho zájmy.

Úpravy v rámci 4. stupně PO

- Přistupte k výrazné individualizaci vzdělávání nad rámec příslušného stupně vzdělání.

Dvojitá výjimečnost a nerovnoměrný vývoj

- Respektujte dvojitou výjimečnost žáka – je třeba vzít v úvahu symptomy jeho poruchy a v zájmu zachování motivace a rozvoje vyšších mentálních funkcí, resp. rozvoje žákova nadání, netrvejte na stoprocentním výkonu žáka v těch základních dovednostech, které jsou jeho poruchou zasaženy (např. žák s SPU, ADHD).
- Při vhodné motivaci zařazujte i úkoly/činnosti, které budou rozvíjet slabší stránky žáka.

Formy vzdělávání

Spadají sem formy vzdělávání uvedené v § 25 školského zákona (denní, večerní, dálková, distanční a kombinovaná) a individuální vzdělávání žáka – viz § 41 školského zákona.

Ačkoli za různé formy vzdělávání by bylo možné považovat i:

- různé typy projektové práce (projekty individuální, skupinové, jakož i zapojení do různých projektů jiných subjektů na národní nebo mezinárodní úrovni),
- mentoring,
- exkurze,
- stáže,
- rozličné formy vzdělávání založené na využití ICT,

vhodnější je doporučení tohoto typu uvádět jako součást podpůrných opatření spočívajících v úpravách *organizace vzdělávání*.

Organizace výuky

Střídat práci individuální a společnou (využit i kooperativní učení/výuku)

- Poskytněte žákovi možnost volby, zda bude na daném úkolu pracovat samostatně, ve dvojici nebo jako člen týmu/skupiny.
- K podpoření žákových zájmů doporučujeme využít i blokové výuky, např. v rámci práce na projektech.

Diferencovaná výuka

- V rámci diferencované výuky doporučujeme zařadit žáka do skupinky šikovných dětí, která dostává náročnější zadání úloh.

Poskytovat příležitosti pro interakci s jinými nadanými žáky

- Umožněte žákovi zapojit se do skupinové práce s podobně laděnými dětmi (které potřebují k uplatnění a rozvoji svého nadání, resp. k zajištění pro ně přiměřených učebních situací jiné/náročnější pobídky než ostatní žáci ve třídě), a to **ve třídě i napříč ročníky** – společné zpracování zajímavého učiva, vyhledávání jiných způsobů řešení, atd.

Možnost samostatné práce v hodinách a alternativních domácích úkolů

- Situačně žákovi umožněte samostatnou práci v hodinách a práci na alternativních úkolech.
- Zadávejte žákovi individuální práci na rozšiřujících úlohách.
- Mějte připravené úlohy a činnosti, kterým se žák dle předem nastavených pravidel věnuje v běžných hodinách, pokud má zadanou práci již hotovou a učivo ovládá – v rámci pedagogické intervence se s žákem předem domluvte o jejich charakteru a obsahovém zaměření.

- V případě splnění požadovaného úkolu či zvládnutí probíraného učiva zadávejte žákovi rozšiřující úkoly (např. vlastní projekt, referát, prezentaci).
- Samostatnou práci zařazujte všude tam, kde je zřejmé dostatečné osvojení a automatizace učiva.
- Umožněte žákovi samostatnou práci při čtení (vlastní kniha, encyklopedie – zpracování tématu s následnou prezentací výstupu třídě nebo paní učitelce).
- Ve třídě umožněte žákovi postupovat vlastním tempem (příklad: rozšíření učiva – matematika, vlastivěda, přírodověda, literární témata –, ale pracovní tempo respektovat).
- Doporučujeme ve spolupráci s rodiči a žákem domluvit pravidla pro využití času ve vyučování. Když bude mít probírané učivo bezpečně zvládnuté, lze mu po splnění zadané práce umožnit alternativní činnost. Využít lze i to, čemu se ve volném čase věnuje doma, souvisí to s daným předmětem a na čem může o hodinu pracovat individuálně. Výsledky této práce doporučujeme se žákem probrat, ohodnotit práci a v rámci možností mu umožnit prezentaci jeho výstupů ostatním.
- Je vhodné mít dopředu připravené úkoly navíc (jedná se o úkoly obtížnější, rozšiřující, prohlubující, zajímavé, provokující tvořivost, ne o úkoly navíc stejného typu), tak aby si je žák mohl sám v průběhu hodiny brát a pracovat na nich v okamžiku, kdy má základní práci hotovou.
- V případě, kdy má žák již práci hotovou, případně v čase, kdy třída procvičuje učivo, které má již dobře zafixováno, je vhodné zadat mu úkoly z doporučených publikací. Důležité však je dbát na to, aby i k těmto úlohám dostal zpětnou vazbu, byly s ním probrány postupy práce a výsledky. Z daných učebnic je možné dávat žákovi také práci na doma (jako alternativu domácích úloh zaměřených na procvičení učiva, které již ovládá).
- Zvažte u žáka možnost předčasného splnění výstupů daného předmětu v kombinaci se zadáním jiné práce dle zájmů nadaného žáka (třeba formou dodatku ke stávajícímu ŠVP)²

Organizační zajištění dílčí akcelerace

- V rámci obohacování a akcelerace výuky je vhodné umožnit žákovi pracovat individuálně i mimo učebnu a maximalizovat tak efektivitu jeho samostudia; dle možností školy doporučujeme vytvořit vhodné pracovní místo např. v kabinetě některého z vyučujících. (Z tohoto pohledu je pro vzdělávání nadaných velmi výhodný koncept Otevřeného vyučování se svými centry aktivit. V tomto pedagogickém konceptu je přirozenou součástí výuky situace, kdy někteří žáci/žák pracuje samostatně v centru aktivit a žáci třídy tak v danou chvíli nedělají stejnou činnost. Pokud jsou žáci na tento způsob organizace činností zvyklí, neklade to zvýšené nároky na pedagoga – žák např. dovede pracovat sám bez dozoru v jiné místnosti.)
- Doporučujeme rozšířit u žáka jeho docházku na matematiku do 3. ročníku na téměř všechny hodiny týdně, pouze 1 hodinu z týdenní časové dotaze bude zůstat ve své kmenové třídě na docvičení a upevnění potřebných dovedností (zejména oblast geometrie a prostorových představ). Bude tedy absolvovat v 3. ročníku většinu výuky, ve své kmenové třídě si ponechá 1 vyučovací hodinu pro upevnění některých dovedností, především v oblasti geometrie.
- Pokud dílčí akceleraci vzdělávání žáka nelze zajistit jeho docházkou do vyššího ročníku [pozn.: např. je žákem posledního ročníku školy], doporučujeme dle potřeb žáka a podmínek školy realizovat akceleraci jeho vzdělávání formou individuálních úkolů s možností vyžití pedagogické intervence a spolupráci s jinou školou k zajištění odborného garanta pro akcelerovaný obsah.

² Takto zpracováno to mají například na Smíchovské střední průmyslové škole a gymnáziu: www.ssps.cz

Organizační příprava na přeskočení ročníku (absolvování 2 ročníků v 1 školním roce)

- Rozložte žákovi organizaci výuky tak, aby zvládl učivo 4. a 5. ročníku během jednoho školního roku; od druhého pololetí (po ověření znalostí učiva 4. ročníku v lednu 2018) bude docházet do 5. ročníku.

Některá organizační specifika v rámci IVP

- Doporučujeme vytvoření individuálního vzdělávacího plánu s umožněním zvýšené absence spojené s případnou účastí žáka na soutěžích, projektech, olympiádách či konzultacích s odbornými pracovníky z jiných pracovišť.
- Při větší absenci spojené s účastí na mimoškolních aktivitách souvisejících s odbornou specializací žáka doporučujeme umožnit mu individuální konzultace s vyučujícími a plánované zkoušení.
- V menší míře lze žáka využít jako mentora při skupinové práci ve třídě, apod. (primárně s cílem napomáhat tím rozvoji jeho sociálních kompetencí).
- Nabídněte žákovi možnost zúčastnit se exkurze, projektu, přednášky s jiným ročníkem.
- Umožněte žákovi účast na seminářích, soutěžích či studijních pobytech, přizpůsobte těmto aktivitám rozsah možné absence a nastavte způsoby řešení jejich důsledků (časový horizont doplnění chybějícího učiva apod.) – vhodné ukotvit v IVP.

Podpora zapojení do soutěží, olympiád

Viz k tomu opatření uvedená v předchozím oddílu, která nemusejí být vázána pouze na vzdělávání dle IVP. Poznámka: Na téma soutěží včetně olympiád se vedou rozsáhlé diskuse s polarizovanými názory, přičemž obě strany přináší argumenty pro užitečnost soutěží i o jejich škodlivosti pro psychiku dětí a žáků. Jistá míra soutěživosti je v životě člověka přirozená a i mezi nadanými a mimořádně nadanými žáky jsou jak tací, kteří se soutěží účastní rádi, tak ti, kteří je zásadně odmítají. Praxe ukazuje, že hlavním kritériem, které by mělo být uplatňováno vždy, je, zda se žák pro účast pro soutěži rozhodne dobrovolně. Často se také stává, že nadaní žáci jsou vysíláni na mnoho soutěží a pak jsou vyučujícími nuceni rychle „dohnat“ vše, co tímto způsobem zameškali.

- Při doporučování soutěží a olympiád respektujte žákovy preference (o co má zájem on sám) a jeho časové možnosti (pozor na přetížení žáka nejen vlastními soutěžemi, ale i s nimi spojeným doháněním učiva v ostatních předmětech).

Podpora mimoškolních aktivit a zájmů

- Pokud by byl na škole zřízen kroužek pro nadané, je vhodné žáka do něj zařadit.
- Nabídněte žákovi, aby využil i některé z dostupných možností on-line vzdělávání, jako jsou online kurzy MOOC (massive open online course) pořádané některými univerzitami (viz např. www.americkecentrum.cz/vzdelavani/online-kurzy-mooc nebo www.mooc-list.com), Khanova škola (<https://khanovaskola.cz>, www.khanacademy.org, www.youtube.com/user/khanacademy), projekt Talnet (www.talnet.cz/nab%C3%ADdka-t-aktivit/t-kurzy), Centrum pro talentovanou mládež (www.ctm-academy.cz), portál Seduo.cz (<https://seduo.cz>) apod.

Spolupráce se ŠPP

- Vhodná je spolupráce žáka se školní psycholožkou na rozvíjejících aktivitách a zároveň na posílení jeho motivace k učení.
- Pro osobního rozvoj, mentoring krizových situací apod. doporučujeme využít péče školního psychologa / školního speciálního pedagoga.

(Dle možností ŠPP lze doporučovat také **mentoring, rozvoj stylů učení.**)

Spolupráce s jinou školou

... [počítáme s doplňováním vhodných příkladů]

Stáže

- Doporučujeme diagnostický pobyt v programu MNŽ [skupinová výuka nadaných v některých předmětech] s výukou zde podle IVP skupiny.
- Nabídněte/umožněte žákovi stáž na odborném pracovišti...
- Umožněte žákovi absolvovat stáže na tuzemských vědeckých pracovištích.
- Poskytněte podporu spolupráci žáků s mladými odborníky z praxe, výzkumníky apod.

Domácí příprava na školu

- Vedte žáka k rozvoji studijních návyků pravidelnou domácí přípravou (opakování základního učiva je velice důležité i u dětí s pokročilou rozumovou výkonností; absence studijních návyků může vést ve starším věku i k výukovému selhávání).

Hodnocení

Kritéria hodnocení

- Je třeba jasně stanovit kritéria hodnocení a žáka s nimi předem seznámit.
- Akceptujte u žáka různé (alternativní) způsoby řešení zadaných úkolů.
- V hodnocení prací žáka upřednostněte obsah před formou.
- Při hodnocení žáka je vhodné přihlídnout k jeho perfekcionismu a výraznému smyslu pro spravedlnost a dodržování pravidel.
- Do kritérií hodnocení žáka je vhodné zahrnout i jeho iniciativu a originalitu (řešení, výsledku).
- Při hodnocení žáka doporučujeme zohlednit i jeho portfolio a výstupy jeho aktivit v rámci neformálního vzdělávání.
- S ohledem na dvojí výjimečnost žáka můžete u oslabených oblastí využít tzv. lomené hodnocení: první, slovní hodnocení má motivační charakter a slouží zejména k postižení učebního pokroku žáka a druhé odpovídá normativnímu zhodnocení jeho práce dle školních/očekávaných výstupů.

Hodnocení individuální práce

- Poskytujte žákovi (průběžnou) popisnou (nehodnotící) zpětnou vazbu (slovní hodnocení) i k jeho samostatné (individuální) práci (určené pro obohacování a rozšiřování vzdělávacího obsahu).
- S ohledem na upravený vzdělávací obsah (obohacování, rozšiřování) doporučujeme využít u žáka zejména sebehodnocení a formativní hodnocení.
- V rámci pedagogické intervence poskytněte žákovi zpětnou vazbu i k jeho samostatné práci.

Formativní hodnocení

- Využívejte formativní hodnocení k poskytnutí zpětné vazby žákovi o správnosti jeho postupu a vhodnosti jím zvolených strategií, k postižení individuálního pokroku a případně i jako informaci o tom, v čem byl jím použitý postup chybný a jakým způsobem se může takové chyby v budoucnu

vyvarovat. Převážně se však ve formativním hodnocení žáka zaměřujte na to, co a proč se mu podařilo a jak může své úspěšné postupy dále zdokonalit a upevnit.

- Blíže k formativnímu hodnocení viz např. www.eduin.cz/clanky/formativni-hodnoceni-neni-znamka-ani-slovni-komentar-co-tedy.

Sebehodnocení

- Rozvíjejte žákovu schopnost sebehodnocení, tak aby ho mohl využít k uvědomění svých silnějších a slabších stránek a vnitřní motivace (jak sám hodnotí svou práci, jak moc mu dala zabrat, z čeho má dobrý pocit a z čeho ne, co ho těšilo a co ne, čemu by se chtěl příště věnovat atp.) i jako východisko pro svůj další rozvoj v jednotlivých oblastech.
- Vedte žáka k tomu, aby v rámci sebehodnocení posuzoval nejen své učební pokroky, nýbrž i rozvoj dovedností mimointelektových (např. své dovednosti sociální a motorické, motivaci, studijní návyky, efektivnost učení...).

Práce s chybou

- Učte žáka, že chyba nemusí být nutně vnímána negativně – je často nezbytnou součástí procesu učení a také příležitostí k růstu a zlepšení.
- V rámci hodnocení se zaměřte i na nastavení reálných očekávání žáka k jeho výkonům, a to bez důrazu na absenci chyb, podporujte jeho snahu zvládat náročnější výzvy i za cenu počátečního neúspěchu.

Pozitivní motivace a rozvoj sebevědomí

- Podporujete vnitřní (nevýkonovou) motivaci žáka – například častým poskytováním popisné (nehodnotící) zpětné vazby.
- Podporujte žákovu iniciativu a originalitu.
- Oceňujte aktivitu žáka ve výuce, jeho případnou mentorskou pomoc a žádoucí projevy chování (dostatečná výdrž při plnění úkolů, rozvaha při řešení úkolů, apod.). Všimněte si i drobných úspěchů a zlepšení.
- Využívejte pochvaly a ocenění žáka také v průběhu jeho práce, a to i za snahu.
- Dejte pozor na to, že v případě mimořádně nadaného žáka jsou někdy jeho nadprůměrné výkony okolím považovány za samozřejmost, což mu může brát chuť do práce a snižovat jeho motivaci.
- Oceňujte i žákovy osobnostní charakteristiky – např. jeho vnímavost, citlivost, bohatou fantazii a snahu zapojit se do dění třídy.
- Respektujte specifika žákovy osobnosti a poskytněte mu prostor pro sebeuplatnění.

Pomůcky

Osnova k doporučení pomůcek

Text k pomůckám by měl obsahovat tyto informace:

- zda žák již s nějakými pomůckami pracuje, případně se jen odkázat např. na jeho IVP...,
- zda škola pomůcky požaduje či nikoliv,
- doporučené pomůcky.

Jednotlivé doporučené pomůcky je někdy třeba ještě blíže specifikovat – upřesnit, o jakou pomůcku jde (např. jak zaměřené mají být doporučené alternativní učebnice) a jak by se měla využívat (např. v kterém

předmětu apod.). Každý případ je však nutné posoudit individuálně – u škol se zkušenostmi ve vzdělávání nadaných je totiž naopak vhodné v doporučení uvést jenom obecné vymezení typu pomůcky, tak aby si učitelé sami z těchto obecnějších kategorií dle potřeby vybrali konkrétní pomůcky (např. určité didaktické materiály, software apod.) Oproti tomu učitelé nezkušení či dokonce nekvalifikovaní (což není zřídka) často velmi ocení pomoc spočívající v nabídce (informačním odkazu ohledně) možných konkrétních pomůcek.

Různá obecnější doporučení k pomůckám

- K adekvátnímu rozvoji svých znalostí a dovedností potřebuje žák pomůcky, které mu umožní cíleně pracovat na rozvoji svého nadání.
- Využijte pracovní sešity rozšiřující a obohacující učivo daného ročníku.
- V matematice lze využít některé prvky z metody profesora Hejného (učebnice, pracovní sešity a pomůcky jsou dostupné např. v nakladatelství Fraus).
- Pro rozvoj myšlení a paměti můžete využít i program pro online trénink mozku a paměti formou hry MENTEM: www.mentem.cz
- K rozvoji myšlení pomáhá i hraní dobrých her, například...
- ...dle možností školy

Tipy na konkrétní hry a didaktické pomůcky

- výukové aplikace pro dotyková zařízení doporučované Univerzitou Palackého v Olomouci: <http://tablety.upol.cz/>
- hry a výukové pomůcky doporučované dětskou Mensou: <https://deti.mensa.cz/index.php?pg=tipy--hry>
- hry pro jednoho od firmy Smart Games www.svet-her.cz/Vyrobce/smart-games
- hra *Albi V kostce!* (témata Svět, Matematika, Zvířata a další)
- Hra *Qwircle* www.svet-her.cz/spolecenske-hry/qwircle
- hry firmy Alexander – např. Supermatematik, Mistr slova, Slovní expres, 3D paměť,...
- hra *Tik tak BUM!* www.svet-her.cz/spolecenske-hry/tik-tak-bum
- hra *Tik Tak Bum Junior* www.svet-her.cz/spolecenske-hry/tik-tak-bum-junior
- *Fantastické karty* <https://imagle.com/>
- *Batamo* – karetní hra se slovy
- herní online platforma s možností aktivního zapojení žáka do tvorby her www.roblox.com
- různé didaktické pomůcky pro zkoumání a experimentování (MŠ, 1. stupeň ZŠ) na www.nomiland.cz/zkoumani-a-experimentovani

Tipy na konkrétní publikace a pracovní materiály (viz též portál talentovani.cz)

- **celkový rozvoj:**

ADÁMKOVÁ, Petra a kol. *Koumák pro druháky: rozšiřující pracovní sešit pro všechny druháky, kteří chtějí vědět a přemýšlet ještě víc...* Vydání první. Brno: Didaktis, [2016], ©2016. 184 stran. ISBN 978-80-7358-259-3. https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=007260022&local_base=SKC

ADÁMKOVÁ, Petra a kol. *Koumák pro třetáky: rozšiřující pracovní sešit pro všechny třetáky, kteří chtějí víc vědět a přemýšlet ještě víc...* Vydání první. Brno: Didaktis, [2017], ©2017. 160 stran. ISBN 978-80-7358-260-9. https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=007400302&local_base=SKC

Brlicová, Věra a kol. *Koumák pro čtvrtáky: rozšiřující pracovní sešit pro všechny čtvrtáky, kteří chtějí víc vědět a přemýšlet ještě víc...* Vydání první. Brno: Didaktis, [2018], ©2018. 183 stran. ISBN 978-80-7358-288-3. https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=007690960&local_base=SKC

BRLICOVÁ, Věra a kol. *Koumák pro pátáky: rozšiřující pracovní sešit pro všechny pátáky, kteří chtějí víc vědět a přemýšlet ještě víc...* Vydání první. Brno: Didaktis, [2018], ©2018. 177 stran. ISBN 978-80-7358-289-0. https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=007896070&local_base=SKC

REZKOVÁ, Vlasta a TUMPACHOVÁ, Lucie. *Rozvoj inteligence: soubor pracovních listů pro nadané děti*. Praha: Pražská pedagogicko-psychologická poradna, 2009. 51 l., [7] s. obr. příl. ISBN 978-80-254-9065-5. https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=004538226&local_base=SKC

Happy Neuron – Brain Jogging 6 (kompletní program pro trénink mozku s využitím počítače) – viz www.brainjogging.cz/ [odkaz nefunguje, původní anglická verze je na www.happy-neuron.com]

- **matematika:**

BUDÍNOVÁ, Irena et al. *Úlohy z matematiky pro bystré a nadané děti prvního stupně ZŠ, jejich učitele a rodiče: škály pro identifikaci nadání, zkušenosti s nadanými žáky*. 1. vydání. Brno: Edika, 2016. 96 stran. ISBN 978-80-266-1012-0.

https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=007137780&local_base=SKC

FOŘTÍK, Václav. *Zábavná matematika a logika pro bystré děti*. 1. vydání. V Praze: Fragment, 2018-2020. 2 svazky (95; 87 stran). ISBN 978-80-253-3877-3.

https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=008925016&local_base=SKC

FOŘTÍK, Václav. *Zábavná matematika a logika pro bystré děti 2*. 1. vydání. V Praze: Fragment, 2020. 87 stran. ISBN 978-80-253-4811-6.

https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=008889879&local_base=SKC

FOŘTÍK, Václav. *Zábavné rébusy a hlavolamy pro bystré děti*. 1. vydání. V Praze: Fragment, 2020. 95 stran. ISBN 978-80-253-4913-7. https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=008934445&local_base=SKC

JEDLIČKOVÁ, Gabriela a kol. *Koumák pro prvňáky. Matematika*. Vydání první. Brno: Didaktis, [2020], ©2020. 68 stran. ISBN 978-80-7358-346-0.

https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=009042107&local_base=SKC

KASLOVÁ, Michaela, FIALOVÁ, Dana a ČÍŽKOVÁ, Romana. *Sbírka úloh z matematiky pro 2. a 3. ročník základní školy*. 1. vyd. Praha: SPN - pedagogické nakladatelství, 2001. 119 s. ISBN 80-7235-168-0.

https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000996910&local_base=SKC

KASLOVÁ, Michaela et al. *Sbírka úloh z matematiky pro 4. a 5. ročník základní školy*. 1. vyd. Praha: SPN - pedagogické nakladatelství, 2002. 136 s. ISBN 80-7235-169-9.

https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=001001091&local_base=SKC

KASLOVÁ, Michaela a MALÁ, Romana. *Procvičujeme si... matematika ve 3. ročníku ZŠ: geometrie a slovní úlohy*. 1. vyd. Praha: SPN - pedagogické nakladatelství, 2004. 40 s. ISBN 80-7235-278-4.

ŠAROUNOVÁ, Alena. *Magické čtverce a další číselná schémata: abecedník 2*. 1. vyd. Praha: Prometheus, 2005. [55] s., [8] l. obr. příl. ISBN 80-7196-315-1.

https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=002374681&local_base=SKC

- **myšlení a řeč/jazyk:**

BROŽOVÁ, Pavla a BROŽ, František. *Hrátky s češtinou a literaturou pro 1. stupeň ZŠ: křížovky, osmisměrky, spojovačky a jiné rébusy*. 1. vydání. V Brně: Edika, 2016. 100 stran. Zábava na cesty. ISBN 978-80-266-0947-

6. https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=006978619&local_base=SKC

KŘIVANCOVÁ, Michaela a kol. *Koumák pro prvňáky. Český jazyk*. Vydání první. Brno: Didaktis, [2020], ©2020. 68 stran. ISBN 978-80-7358-345-3.

https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=009042654&local_base=SKC

NOVÁKOVÁ, Iva. *Čtu a vím o čem: pracovní sešit k rozvíjení čtení s porozuměním: luštění pro malé čtenáře*. Vydání druhé. Praha: Portál, 2020. 63 stran. ISBN 978-80-262-1677-3

https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=008807395&local_base=SKC

POSPÍŠILOVÁ, Zuzana. *Hádky a hříčky nejen se slovíčky: hádky, počítání, veselé malování, hříčky se slovíčky*. Vyd. 3. Praha: Portál, 2015. 103 s. ISBN 978-80-262-0849-5.

https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=006621832&local_base=SKC

SCHNEIDEROVÁ, Eva. *Jazykové hry a hříčky*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010. 119 s. ISBN 978-80-7367-657-5.

https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=004157155&local_base=SKC

SLABÝ, Zdeněk Karel. *Nedokončené pohádky*. Vyd. 3. Praha: Portál, 2013. 135 s. ISBN 978-80-262-0397-1.

https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=005643016&local_base=SKC

ŠUP, Rudolf. *Učíme se číst s porozuměním: pro žáky 2. až 5. ročníku základní a obecné školy: žákovská učební pomůcka určená k rozvíjení čtení s porozuměním a zjišťování jeho úrovně*. Praha: Rudolf Šup, ©2001. 68 s. ISBN 80-238-8070-5.

https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000998966&local_base=SKC

ŠUP, Rudolf. *Učíme se číst s porozuměním: pro 5. ročník základní školy*. Praha: Rudolf Šup, ©2000. 79 s.

ISBN 80-238-6078-X. https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000998420&local_base=SKC

ŠUP, Rudolf. *Stokrát proč: otázky, odpovědi a pokusy (některé skoro jako kouzla) z přírodovědy, fyziky, biologie a chemie pro tvořivé učitele a zvědavé žáky na základní škole*. Praha: Rudolf Šup, [2004]. 76 s. Jak učit a naučit. ISBN 80-239-3201-2.

https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=001033656&local_base=SKC

WEINBERGER, Jiří. *Učíme děti myslet a mluvit, aneb, Ví to každá kapka*. 1. vydání. Brno: Edika, 2016. 104 stran. ISBN 978-80-266-0973-5.

https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=007010818&local_base=SKC

- **myšlení a řeč/jazyk – dvojí výjimečnost:**

BALHAROVÁ, Kamila a PROKŠ, Zdeněk. *Astronomie bez dalekohledu, aneb, Dívejte se na nebe a pozorujte, dozvíte se mnoho zajímavého*. Praha: DYS-centrum, ©2013. 103 s. ISBN 978-80-87581-01-8.

https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=006084917&local_base=SKC

PROKŠ, Zdeněk a BALHAROVÁ, Kamila. *Není čert jako čert*. Vydání první. Praha: Wolters Kluwer, 2020. 83 stran. ISBN 978-80-7598-878-2.

https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=008904741&local_base=SKC

Pozn.: Připomínáme, že ne vždy je vhodné doporučovat konkrétní titul – často je podpora žáka efektivnější tehdy, když si učitel sám vybere takový učební materiál, se kterým má zkušenost a zná metodiku práce s ním. Výše uvedené soupisy tak slouží hlavně k získání rámcového přehledu o publikacích a pracovních materiálech vhodných ke stimulaci rozvoje nadání v předškolním a mladším školním věku.

Podpůrná opatření jiného druhu (v rámci individuální péče, pedagogické intervence)

- Vedte žáka ke vnímání a poznávání emocí vlastních i ostatních spolužáků a k práci s nimi (vyrovnávání se s vlastními emocemi včetně efektivního zvládnutí těch negativních a adekvátní reagování na emoce ostatních).

- Podporujte rozvoj sociálních a emočních dovedností individuálně či ve skupinkách.
- S ohledem na zvýšenou senzitivitu dítěte/žáka doporučujeme zařadit nácvik sociálních a emočních dovedností individuálně či ve skupině.
- Využijte PI i pro společnou práci zaměřenou na rozvoj efektivního učebního stylu žáka.

Další doplňující informace

Informace o tom, co školu přesahuje

(respektovat zdravotní stav, zátěžovou situaci v rodině či škole – vztahové problémy, postavení ve třídě; v jakých činnostech, jakým způsobem)

... [počítáme s doplněním příkladů]

Internetové odkazy

- Při vyhledávání rozšiřujících úkolů či tvořivých postupů je možné využít například následující internetové odkazy:
 - <https://rvp.cz>
 - www.npi.cz
 - <https://www.talentovani.cz>
 - pww.talent-nadani.cz
 - www.centrumnadani.cz
 - www.ctm-academy.cz
 - www.debruar.cz
 - www.ceskaskola.cz
 - www.matematickyklok.net
 - www.logickaolympiada.cz
 - www.scio.cz
 - www.proskoly.cz
 - <http://nadani.zshalkova.cz/index.php?obsah=napadnik>
 - hadanky.chytrak.cz
 - www.chytredite.cz
 - www.nadanedeti.cz
 - <https://eshop.dyscentrum.org>
 - úložiště materiálů pro práci s nadanými žáky (výstup z projektu Naplňování krajského akčního plánu rozvoje vzdělávání Libereckého kraje): <https://tinyurl.com/nadani>
 - Slepé mapy: www.umimefakta.cz/slepe-mapy
 - Umíme česky: www.umimecesky.cz
 - Poznáváčka přírody: www.poznavackaprirody.cz
 - Anatom: <https://anatom.cz/>
 - předškolní vzdělávání v MŠ a 1. stupeň ZŠ: www.mutabene.cz, zejména učební systém Logico Piccolo
 - diskusní skupina Nadané děti založená pracovníky Centra rozvoje nadaných dětí: <https://www.facebook.com/groups/Nadanedeti/>

- stránky pro rozvoj matematických dovedností: www.numericum.com/cze, www.matematika.cz, www.umimematiku.cz, www.matika.in, <https://mathematicator.com>
- <https://skolaposkole.cz/>
- naučné knížky pro zvědavé děti a žáky z 1. stupně ZŠ: <https://www.dlouhapuncocha.cz/>
- tvořivé hry a publikace od dětí dvouletých až po první stupeň: <https://www.agatinsvet.cz/>
- tipy na aktivity pro nadané na stránkách dětské mensy: <https://deti.mensa.cz/index.php?pg=tipy>

Příloha – metodický materiál pro učitele k tvorbě IVP (ačkoli není zaměřen na nadané, lze ho využít jako metodické vodítko pro vytváření IVP i u žáků nadaných)

Individuální vzdělávací plán – METODICKÁ DOPORUČENÍ

zpracovala Mgr. Lenka Ondráčková, EDUPRAXE, s.r.o.

Jméno a příjmení žáka	IVP vychází z doporučení ŠPZ, ale také ze znalosti a aktuální situace žáka ve škole a námětů od rodičů.		
	IVP je určen učitelům, žákovi a jeho rodičům:		
	<ul style="list-style-type: none"> • měl by být napsán maximálně srozumitelně • není vhodné pouze opisovat informace z doporučení, někdy velmi obecné 		
Datum narození			
Bydliště			
Škola			
Ročník		Školní rok	

ŠPZ, které vydalo doporučení pro IVP	
Kontaktní pracovník ŠPZ	
Školská poradenská zařízení, poskytovatelé zdravotních služeb a jiné subjekty, které se podílejí na péči o žáka	<p><u>Vysvětlivky:</u></p> <p>ČERVENÁ – doporučení z formuláře IVP</p> <p>MODRÁ – doporučení a komentář Mgr. Ondráčkové</p> <p>ČERNÁ – konkrétní příklady</p>

Rozhodnutí o povolení vzdělávání žáka podle IVP ze dne:	
Zdůvodnění:	
<p>Zde doplňte popis vzdělávacích potřeb žáka, které vychází z Doporučení – z bodu I. Závěry vyšetření žáka podstatné pro vzdělávání a pobyt žáka ve škole a z bodu II. Vyhodnocení Plánu pedagogické podpory (PLPP), např. individuální pracovní tempo, potíže s dodržováním pravidel, kolísání výkonnosti žáka.</p> <p>Doporučuji neuvádět diagnózu žáka, ale popsat problémy – např. místo dyslexie napsat čtení pomalé, se zárazy, slabý informační zisk z přečteného textu.</p> <p>Příklad:</p> <ul style="list-style-type: none"> - přetrvávající problémy v oblasti čtení a psaní, přestože poruchy učení jsou již z velké části kompenzovány - nižší odolnost vůči zátěži - zdravotní potíže dlouhodobějšího charakteru - nízká přesnost, oslabená pozornost - problémy s respektováním pravidel chování 	

<p>Priority vzdělávání a dalšího rozvoje žáka (cíle IVP):</p>	<p>Zde doplňte priority vzdělávání a dalšího rozvoje žáka, které najdete výše v kolonce zdůvodnění, např. rozvoj komunikačních dovedností, rozvoj schopnosti týmové spolupráce.</p> <p>Příklad:</p> <p>Cílem IVP je podpořit žáka, aby překonal popsané potíže a dosahoval takových školních výsledků, které odpovídají jeho schopnostem a intelektovým předpokladům. Podpora bude zaměřena především na tyto oblasti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - docvičení mluvnických pravidel a jejich aplikace v psaní - rozvoj čtení a čtení s porozuměním, zlepšení informačního zisku ze čteného - posílení práceschopnosti a odolnosti vůči zátěži - posílení samostatnosti při řešení úkolů - zvládnutí základního učiva v rámci výstupů pro 3. ročník
--	---

<p>Předměty, jejichž výuka je realizována podle IVP:</p>	<p>Zde uveďte názvy vyučovacích předmětů, jejichž názvy jsou v souladu se školním vzdělávacím programem.</p> <p>Pokud nejsou předměty v doporučení vyjmenovány, stanoví škola, ve kterých je podpora potřeba; není nutné řešit podporu v předmětech, ve kterých se potíže žáka neprojevují.</p> <p>Příklad:</p> <p>český jazyk, anglický jazyk, německý jazyk, matematika, dějepis, zeměpis, přírodopis, fyzika, chemie</p>
---	--

<p>Podpurná opatření (specifikace stupňů podpurných opatření)</p>	
<p>Metody výuky (pedagogické postupy)</p>	<p>Zde uveďte konkrétní metody výuky, které použijete pro naplnění cílů IVP, např. používání názornosti, hraní rolí, využívání manipulativních činností, práce s chybou.</p> <p>Metody je možné popsat buď pro všechny předměty dohromady se zdůrazněním některých specifik (doporučuji), nebo je možné podrobněji rozepsat jednotlivé předměty do části Podrobný popis pro jednotlivé vyučovací předměty...</p> <p>Příklad:</p> <p><u>Ve všech předmětech:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - kontrola porozumění zadání úkolů - v případě potřeby poskytnutí více času na vypracování úkolu - při samostatné práci jasně stanovit, co žák musí zvládnout, případně co je nutné dodělat v rámci domácí přípravy - možnost diferencovat zadání z hlediska rozsahu zadaných úkolů, ne z hlediska obtížnosti - při psaní delších textů (referáty, slohové práce, čtenářský deník, apod.) možnost využít notebook - podle potřeby poskytnutí okopírovaného textu, zápisu, zadání samostatné práce nebo prověrky (starší žáci si mohou o okopírovaný zápis sami říct) - okopírovaný zápis si žák vždy nalepí do sešitu vedle své práce - tolerance úpravy v sešitech - dostatek času na procvičení a upevnění základního učiva, v případě potřeby pomalejší postup při probírání učiva s ohledem na snahu dosáhnout žákova maxima – využívání diferencovaného procvičování - střídání činností

	<p><u>V českém jazyce dále:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - diktát bude zkrácený – více času na kontrolu; ke kontrole bude možné využít po dohodě s učitelem přehledy mluvnických pravidel <p><u>V cizích jazycích dále:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - označení základní slovní zásoby a frází, které žák musí zvládnout - důraz na ústní projev žáka - tolerance při hodnocení písemného projevu – respektování fonetického zápisu slov, případně ústní přezkoušení
<p>Úpravy obsahu vzdělávání</p>	<p>Zde uveďte, do jaké míry a jak bude upraven obsah vzdělávání v dílčích oblastech v závislosti na bodu III. Doporučení <i>Úpravy obsahu vzdělávání</i>, např. náhrada vzdělávacího obsahu Cizího jazyka za vzdělávací obsah Českého jazyka a literatury.</p> <p>Obsah vzdělávání lze upravit pouze na doporučení ŠPZ, upravuje se pouze výjimečně ve specifických případech – např. u žáka s LMP, u cizinců, u žáků s těžším postižením a (ve smyslu obohacování) u žáků nadaných. POZOR – nejedná se o práci s učivem – např. vypuštění nějakého tematického celku!</p> <p>Příklad:</p> <p>Obsah vzdělávání nebude upraven, učební plán žáka bude vycházet ze ŠVP dané školy.</p> <p>Do učebního plánu žáka bude zařazen předmět speciálně pedagogické péče.</p>
<p>Úprava očekávaných výstupů vzdělávání</p>	<p>Zde popište, k jakým očekávaným výstupům (OV) ŠVP bude vzdělávání žáka směřováno, které OV budou upraveny v závislosti na bodu III. Doporučení <i>Úprava očekávaných výstupů vzdělávání</i>. (Podrobný popis pro jednotlivé vyučovací předměty viz níže, poslední tabulka IVP).</p> <p>Výstupy je možné upravit pouze u žáků s LMP s 3. a vyšším stupněm podpory nebo u žáků se závažným postižením se 4. nebo 5. stupněm podpůrných opatření a také (ve smyslu obohacování) u žáků (mimořádně) nadaných od 2. stupně podpůrných opatření → vždy pouze na doporučení ŠPZ; dolní hranicí snížení výstupů jsou minimální výstupy uvedené v RVP. Pokud se výstupy v jednom nebo více předmětech upravují, vhodné výstupy je třeba popsat v části Podrobný popis pro jednotlivé předměty... a důsledky řádně vysvětlit rodičům žáka.</p> <p>Příklad:</p> <p>Očekávané výstupy vychází ze ŠVP školy a nebudou upraveny, při jejich dosahování bude kladem důraz na zvládnutí základního učiva.</p>
<p>Organizace výuky</p>	<p>Zde popište na základě bodu III. Doporučení <i>Organizace výuky</i> úpravy v organizaci výuky ve školní třídě případně i mimo ni, např. snížení počtu vyučovacích hodin (nesmí být žádný předmět vynechán, ale může být nahrazen jiným), zařazení žáka do speciální skupiny na určitý předmět mimo kmenovou třídu, zařazení předmětů speciálně pedagogické péče a realizace pedagogické intervence.</p> <p>Příklady:</p> <p><u>Pedagogická intervence</u> bude realizována 2x týdně vždy 20 – 25 minut před vyučováním (úterý a čtvrtek), povede ji vyučující českého jazyka. Bude zaměřena na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zjištění, co žák zvládá a co ne, dovysvětlení nezvládnutého učiva - procvičování a upevňování probraného učiva - vytváření pomůcek a jednoduchých přehledů učiva využitelných ve výuce

	<p><u>Předmět speciálně pedagogické péče</u> bude realizován pod vedením speciální pedagožky Mgr.... vždy ve čtvrtek 3. vyučovací hodinu v rámci hodiny českého jazyka – čtení. Práce bude zaměřena na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nácvik čtení a čtení s porozuměním - rozvoj sluchové analýza a syntézy apod. dle doporučení <p><u>Další:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - sezení v přední lavici, možnost častějšího kontaktu s učitelem - v rámci vyučování může žák pracovat pod dohledem asistenta pedagoga buď ve třídě, nebo mimo třídu, vždy po domluvě s učitelem - úkoly náročné na pozornost, větší písemné práce, budou soustředěny převážně do druhé a třetí vyučovací hodiny, kdy se Honza dokáže nejlépe soustředit a podává nejlepší výkon - Honza bude mít hodiny anglického jazyka s vyšším ročníkem – je zařazen do 1. skupiny třídy 4.A
<p>Způsob zadávání a plnění úkolů</p>	<p>Zde uveďte způsoby ověřování vědomostí a dovedností přizpůsobené konkrétním dovednostem a schopnostem žáka, např. jasná a srozumitelná pravidla ověřování, při ověřování vědomostí respektování osobního tempa žáka.</p> <p>Příklady:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Honza bude plnit úkoly společně se třídou - ověřování porozumění zadání - zadání samostatné práce nebo prověrky bude v předtištěné podobě – ne diktované nebo opis z tabule - při práci s delším textem bude text zkrácený, strukturovaný (např. zvýrazněné některé části), rozdělený na menší části, otázky přiřazeny k jednotlivým částem textu
<p>Způsob ověřování vědomostí a dovedností</p>	<p>Zde uveďte způsoby ověřování vědomostí a dovedností přizpůsobené konkrétním dovednostem a schopnostem žáka, např. jasná a srozumitelná pravidla ověřování, při ověřování vědomostí respektování osobního tempa žáka.</p> <p>Příklady:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vědomosti a dovednosti budou ověřovány vždy po předchozí domluvě – žák si informaci o zkoušení nebo prověrce zapíše do deníčku - vědomosti a dovednosti budou ověřovány stejně jako u ostatních žáků ve třídě, využity budou ústní i písemné formy - možnost diferencovat zadání prověrky z hlediska rozsahu jednotlivých úkolů - poskytnutí více času na vypracování úkolu - při písemném zkoušení možnost ústního dozkoušení bezprostředně po testu, případně možnost ústního přezkoušení po domluvě další hodinu
<p>Hodnocení žáka</p>	<p>Zde uveďte, v závislosti na bodu III. Doporučení <i>Hodnocení žáka</i>, způsob hodnocení vzdělávacích postupů a výsledků vzdělávání žáka, např. slovní hodnocení, hodnocení klasifikačním stupněm, kombinací obou způsobů.</p> <p>Příklady:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Honza bude hodnocen v souladu s pravidly pro hodnocení ve škole a kritérii pro hodnocení jednotlivých předmětů - výsledná známka bude vycházet z posouzení míry dosažených výstupů pro jednotlivé předměty

	<ul style="list-style-type: none"> - do celkového hodnocení bude zahrnuta také snaha, pokrok, zlepšení – sledování v rámci formativního hodnocení a sebehodnocení – sledování, co žák zvládá a co ne, na co se má zaměřit při další práci, možnost využívat individuální kritéria – sledování zlepšení - Honza bude na vysvědčení hodnocen slovně
Pomůcky a učební materiály	<p>Zde uveďte přehled potřebných kompenzačních pomůcek, speciálních učebnic, pomůcek, softwarového a IT vybavení, které je uvedeno v bodě III. Doporučení <i>Pomůcky</i> (zde je popsána i forma pořízení pomůcek). Seznam je vhodné doplnit o učební pomůcky a pomůcky, kterými škola disponuje, např. obrázkové encyklopedie, výukové programy, deskové hry.</p> <p>Příklady:</p> <ul style="list-style-type: none"> - v rámci pedagogické intervence bude žák pracovat se speciální učebnicí pro výuku čtení - přehledy učiva – pravidla pro využívání po dohodě s vyučujícími – při procvičování i ověřování učiva - využití notebooku při psaní delších textů - pomůcky podporující názor – kartičky s písmeny, slabikami a číslicemi, geometrické tvary apod. - při řešení slovních úloh v matematice, fyzice a chemii možnost využívat kalkulátor - kartičky s diferencovanými úkoly na procvičování učiva - kartičky se slovní zásobou do anglického jazyka
Podpůrná opatření jiného druhu	<p>Zde uveďte, v závislosti na bodu IV. Doporučení <i>Podpůrná opatření jiného druhu</i>, např. respektování zdravotního stavu, postavení ve třídě, zohlednění vztahových problémů.</p> <p>Podpůrná opatření jiného druhu se mohou týkat práce a chování žáka ve školní družině. Pokud žádná další opatření navržena nejsou, doporučuji napsat – Jiná podpůrná opatření nebyla stanovena.</p> <p>Příklady:</p> <ul style="list-style-type: none"> - při práci ve škole respektování aktuálního zdravotního stavu žáka – občasné ranní nevolnosti nebo útlum způsobený pravidelným užíváním léků - zajištění doučování cizího jazyka - pravidelné konzultace se školní psycholožkou
Personální zajištění úprav průběhu vzdělávání (asistent pedagoga, další pedagogický pracovník)	<p>Zde uveďte spolupráci, např. se školním psychologem, speciálním pedagogem, osobním asistentem, zdravotnickým pracovníkem, tlumočnickem českého znakového jazyka.</p> <p>Pokud nebyla doporučena ŠPZ, doporučuji napsat do IVP Personální podpora nebyla stanovena.</p> <p>Příklady:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Honza bude podle pokynů učitele pracovat s asistentkou pedagoga – společně se zaměří na procvičování probíraného učiva, kontrolu porozumění zadání úkolů, nácvik práce s přehledy učiva a dalšími pomůckami - asistentka pedagoga povede Honzu k samostatnosti, v případě potřeby bude dle pokynů učitele pracovat i s jinými žáky ve třídě - pravidelné konzultace se školní psycholožkou zaměřené na zvládání krizových situací - v případě potřeby bude žák pracovat pod vedením a dohledem asistenta pedagoga, který ve třídě pracuje

Další subjekty, které se podílejí na vzdělávání žáka	<p>Zde uveďte seznam dalších subjektů, které se podílejí na vzdělávání žáka, např. školní družina, školní klub, středisko volného času.</p> <p>Příklady:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Honza navštěvuje školní družinu a středisko volného času – kroužek Deskové hry - další subjekty se na vzdělávání žáka nepodílejí
Spolupráce se zákonnými zástupci žáka	<p>Zde popište způsob spolupráce se zákonnými zástupci žáka, především způsob komunikace, její četnost a požadavky na domácí přípravu (případně specifikujte způsob zadávání a plnění úkolů).</p> <p>Je důležité popsat úkoly pro rodiče co nejkonkrétněji, ať se na plnění IVP mohou aktivně spolupodílet.</p> <p>Příklady:</p> <p>Zákonní zástupci podpoří žáka v rámci domácí přípravy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pomoc při čtení delších textů – společné čtení, využití diktafonu, audionahrávek - trénink reprodukce čteného textu, vyhledávání informací a práce s nimi - kontrola plnění domácích úkolů dle zápisu v deníčku, případně podle webových stránek školy - kontrola sešitů – srozumitelnosti zápisů, nalepení poskytnutých zápisů – minimálně 1x týdně, potvrzení kontroly podpisem - vytvoření kartiček s probíranou základní slovní zásobou do anglického jazyka – každodenní procvičování - domácí příprava maximálně 2 x 30 minut – zaměření na splnění domácích úkolů, dále čtení – max. 15 minut, podržení slov, která žákovi dělala problémy, vyznačení, kolik toho žák za 15 minut přečetl; pracovní listy na rozvoj zrakové analýzy – Honza je bude mít ve složce a nosit ve čtvrtek do hodiny se speciální pedagožkou <p>Pravidelná konzultace s třídní učitelkou – na konci každého měsíce osobně, telefonicky nebo prostřednictvím emailu. V případě problémů vyvolá škola nebo rodiče konzultaci neprodleně, kdykoliv.</p>
Dohoda mezi žákem a vyučujícím	<p>Zde uveďte, zda byla či nebyla dohoda uzavřena, případně lze napsat datum podpisu dohody a příp. dohodu přiložit.</p> <p>Je důležité, aby se žák účastnil projednání IVP, měl svoje úkoly a věděl, že je třeba, aby se snažil pracovat dle svých možností.</p> <p>Příklady:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Honza bude ve vyučování pracovat dle pokynů učitelů, pokud nebude probíranému učivu rozumět, požádá učitele o individuální konzultaci, dovysvětlení - pokud si nestihne napsat zápis, požádá učitele o okopírovaný, nalepí si ho do sešitu a barevně si vyznačí nejdůležitější pojmy - pokud neuspěje při písemné práci, přestože se připravoval, domluví se s učitelem na ústním přezkoušení z ověřovaného učiva - Honza bude doma číst – nejlépe minimálně 15 minut, nejlépe společně s rodičem, procvičovat bude také reprodukci čteného textu, vyhledávání informací - Honza si bude všechny zadané úkoly zapisovat do deníčku, splněné úkoly si barevně označí

Podrobný popis pro jednotlivé vyučovací předměty, ve kterých jsou uplatňována podpůrná opatření
(Je-li potřeba specifikovat)

Název předmětu	Použít pouze v případě, že je třeba některý předmět více specifikovat nebo pokud se upravují výstupy – pak napsat, jaké výstupy má žák dosáhnout v daném ročníku, míra jejich dosažení je hlavním podkladem pro hodnocení žáka.
Název předmětu	
Název předmětu	

Osoby zodpovědné za vzdělávání a odbornou péči o žáka		Jméno a příjmení	Podpis
Třídní učitel			
Vyučující	Vyučovací předmět		
Školní poradenský pracovník			
Zákonný zástupce žáka			
Žák			

Konzultace se zákonným zástupcem žáka – datum a stručný obsah – OSVĚDČENÉ DOPLNĚNÍ:

Příklad:

30. 10. 2017 – telefonická konzultace s matkou žáka, připomenuta potřeba kontrolovat plnění zadaných úkolů dle deníčku + kontrola a podpis sešitů

25. 11. 2017 – ...

Závěry vyhodnocení vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu – NOVĚ DOPLNĚNO	Jméno a příjmení pracovníka školského poradenského zařízení	Podpis
<p>IVP vyhodnotit vždy vzhledem ke stanoveným cílům.</p> <p>Příklady:</p> <ul style="list-style-type: none"> - práce žáka podle individuálního vzdělávacího plánu vedla ke zlepšení školních výsledků - Honza docvičil probraná mluvnická pravidla a zlepšila se jejich aplikace – méně chybje - zlepšila se práce s textem, je třeba dále procvičovat vyhledávání informací a práci s nimi - Honza stále nedokáže samostatně řešit úkoly – spoléhá na pomoc asistentky nebo učitele 		

